

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 29.10.2009
KOM(2009)598 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

dotyczące funkcjonowania systemu szkół europejskich w 2008 r.

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

dotyczące funkcjonowania systemu szkół europejskich w 2008 r.

1. WPROWADZENIE

W 2008 r. Komisja, w ścisłej współpracy z Biurem Sekretariatu Generalnego i z fińską i szwedzką prezydencją¹, bardzo zaangażowała się w prace niezbędne do realizacji reformy systemu szkół europejskich, zapoczątkowanej w 2005 r. z inicjatywy Komisji i Parlamentu Europejskiego.

Celem reformy jest zwiększenie skuteczności i dostępności systemu. Starano się zapewnić pracownikom usługi wyższej jakości, a równocześnie zagwarantować szersze rozpowszechnienie programu europejskiego, postrzeganego jako element napędowy rozwijający świadomość europejską pośród ludzi młodych i promujący w szkołach Unii Europejskiej wartości takie jak różnorodność i otwartość.

Komisja z zadowoleniem przyjęła więc zakończenie realizacji tego ambitnego procesu w kwietniu 2009 r. Przeprowadzona reforma nie tylko przyniosła uproszczenie i poprawę jakości zarządzania szkołami europejskimi, ale dzięki niej w przyszłości wszystkie dzieci pracowników instytucji i agencji UE będą miały możliwość kształcenia się w szkole prowadzącej zajęcia według programu zakończonego maturą europejską. Dzieje się tak już w przypadku niektórych uczniów szkoły w Parmie, akredytowanej od 2007 r., którzy zdawać będą maturę europejską począwszy od sesji w 2009 r. Komisja zwróciła się do państw członkowskich o jak najszersze rozpropagowanie programu i matury europejskiej w szkołach krajowych.

Jeśli chodzi o sytuację w terenie, w 2008 r., w oczekiwaniu na wdrożenie założeń reformy, wciąż dawało się odczuć braki obecnego systemu. Komisja jest nadal bardzo zaniepokojona problemami związanymi z przepełnieniem szkół europejskich w Brukseli i restrykcyjnymi zasadami zapisów, które w związku z tym musiały być utrzymane. Zaniepokojona jest ona także zwiększeniem się liczby przypadków niewywiązywania się przez niektóre państwa członkowskie z zobowiązań spoczywających na nich na mocy Konwencji określającej Statut Szkół Europejskich. Komisja podjęła bardzo zdecydowane działania przeciwko tym państwom członkowskim, które nie przestrzegały przyjętych zobowiązań i nasiliła kontakty polityczne w celu znalezienia odpowiednich rozwiązań.

¹ Kolejność prezydencji systemu szkół europejskich nie jest taka sama jak kolejność prezydencji w Radzie Europejskiej.

2. ISTOTNE WYDARZENIA W ROKU 2008

2.1. Ogólny zarys sytuacji w szkołach europejskich

W 2008 r. system obejmował 14 szkół zlokalizowanych w 7 krajach, w których uczyło się 21 649 uczniów².

2.2. Bruksela

W 2008 r. tymczasowa placówka w Berkendael, uruchomiona w oczekiwaniu na oddanie do dyspozycji docelowych pomieszczeń w Laeken, w dalszym ciągu wypełniała się. Belgia ponowiła swoje zobowiązanie, zgodnie z którym szkoła w Laeken stanie się w pełni operacyjna we wrześniu 2012 r. Do czasu udostępnienia budynków w Laeken władze belgijskie mają zapewnić dodatkowe, niezbędne szkołom europejskim pomieszczenia.

Ze względu na przepełnienie w ostatnich latach stosowano bardzo restrykcyjne zasady zapisów, szczególnie w odniesieniu do uczniów, których rodzice nie są zatrudnieni w instytucjach wspólnotowych. Komisja ubolewa, że takie restrykcyjne zasady muszą być utrzymane ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury.

W styczniu 2008 r. zarząd szkół europejskich jednogłośnie opowiedział się za podjęciem dialogu z władzami belgijskimi na temat piątej szkoły europejskiej w Brukseli. W lipcu 2008 r. gabinet premiera Belgii, Yvesa Leterme'a, gabinet wiceprzewodniczącego Siima Kallasa i sekretarz generalny szkół europejskich zgodzili się co do szacunkowej przyszłej liczby uczniów w Brukseli. Dane te wskazują, że w średniej perspektywie czasowej konieczne będzie otwarcie piątej szkoły.

Ponieważ przedłużające się dyskusje na temat maksymalnej liczby uczniów, jaką szkoły europejskie w Brukseli mogą przyjąć, utrudniają negocjacje z władzami belgijskimi, zdecydowano³ o przeprowadzeniu audytu dotyczącego tych wartości, co pozwoliłoby z kolei określić infrastrukturę niezbędną w świetle przyszłych potrzeb. Na posiedzeniu w październiku 2008 r. zarząd wyraził zgodę na ogłoszenie przetargu na wykonanie tego audytu oraz na podział kosztów⁴ poprzez umowy o współfinansowaniu.

Komisja przypomniała, że audyt ten jest całkowicie niezależny od potrzeb w zakresie dodatkowego wyposażenia tymczasowego do czasu udostępnienia budynków w Laeken oraz że fakt, iż wyniki audytu nie będą dostępne przed 2010 r., nie może być wykorzystywany jako uzasadnienie opóźnienia w dostarczeniu tego wyposażenia.

Praca Centralnego Biura ds. Zapisów w Brukseli

W październiku 2008 r. sekretarz generalny szkół europejskich przedstawił zarządowi szczegółowe sprawozdanie ze stosowanych zasad dotyczących zapisów i

² Co oznacza wzrost o 2,98% w porównaniu z 2007 r.

³ Decyzje podjęte w trakcie spotkania przedstawicieli gabinetu premiera Y. Leterme'a i gabinetu S. Kallasa w maju 2008 r.

⁴ Przez Komisję, biuro sekretarza generalnego szkół europejskich i Régie des Bâtiments.

przebiegu samych zapisów w roku szkolnym 2008-2009 i stwierdził, że centralne biuro wypełniło swoje zadania, zapisując do szkół europejskich w Brukseli 9 048 uczniów⁵. Na początku roku szkolnego 2008 r. do szkoły Bruksela IV zapisanych było 438 uczniów⁶. 200 innych uczniów odrzuciło propozycję zapisu do tej szkoły, a jednym z powodów odmowy była perspektywa przenosin do Laeken.

W trakcie zapisów na rok szkolny 2009-2010⁷ priorytetowym celem był harmonijny podział uczniów między cztery szkoły europejskie. Na wniosek Komisji zarząd zgodził się również na udział jednego przedstawiciela rodziców przyszłych uczniów (w charakterze obserwatora) w posiedzeniu Centralnego Biura ds. Zapisów, w trakcie którego omawiane będą zasady zapisów do szkół europejskich w Brukseli, obowiązujące od roku szkolnego 2009-2010.

Komisja podkreśliła swoje pragnienie wprowadzenia procedury zapisów *on-line*. Rodzice mieli już możliwość składania wniosków za pomocą formularza w wersji elektronicznej na rok szkolny 2009.

Bezpieczeństwo

Komisja zaniepokojona jest faktem przekroczenia – w trzech z czterech szkół europejskich w Brukseli – maksymalnej liczby uczniów, ze względu na skutki, jakie takie przekroczenie może mieć dla uczniów i personelu szkół pod względem bezpieczeństwa, zwłaszcza w razie ewakuacji.

W trakcie posiedzenia Rad Administracyjnych szkół europejskich w Brukseli w lutym 2008 r. Komisja ponowiła swój wniosek o przeprowadzenie próbnej ewakuacji z udziałem strażaków, co pozwoliłoby ocenić bezpieczeństwo placówek i liczbę uczniów, której jest się w stanie zapewnić warunki bezpieczeństwa. Próbną ewakuacja została przeprowadzona w szkołach europejskich w ciągu 2008 r. Jednostka ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa medycznego regionu stołecznego Brukseli (fr. *Service d'Incendie et d'Aide Médicale Urgente de la Région de Bruxelles Capitale*) przedstawiła w jej następstwie kilka zaleceń, nie określając jednak dokładanie maksymalnej liczby uczniów, której w takich warunkach można zapewnić bezpieczeństwo. W zaleceniach podkreślono, że autokary i samochody zaparkowane na dziedzińcu wewnętrznym szkoły europejskiej Bruksela II-Woluwe utrudniały dostęp służbom pożarniczym, który był już i tak trudny ze względu na obecność osób ewakuowanych. To stwierdzenie pozwoliło Komisji na ponowne otwarcie negocjacji w sprawie parkingu dla autobusów przy szkole Bruksela II-Woluwe i doprowadzenie w styczniu 2009 r. do podpisania przez ministra przewodniczącego regionowi stołecznemu Brukseli pozwolenia na budowę, co pozwoliło zamknąć sprawę trwającą od 2002 r. W ramach przewidywanego audytu dotyczącego maksymalnej liczby uczniów, jaką mogą przyjąć szkoły europejskie, zbadane zostaną także warunki bezpieczeństwa.

⁵ Tj. 42% uczniów systemu szkół europejskich.

⁶ Czyli blisko połowa maksymalnej liczby uczniów, jaką może przyjąć tymczasowa placówka w Berkendael.

⁷ Zasady zapisów przyjęte przez zarząd w październiku 2008 r.

W 2008 r., w ramach „*Security business continuity plan*” Komisja przyczyniła się także do przyjęcia wytycznych dotyczących kanałów wymiany informacji między instytucjami a szkołami europejskimi w sytuacjach kryzysowych.

2.3. Luksemburg

W Luksemburgu obie szkoły europejskie nadal umiejscowione są na Kirchbergu. Szkoła europejska Luksemburg I nie otrzymała niestety nowej sali gimnastycznej, która miała zostać ukończona we wrześniu 2008 r., co utrudniło organizację zajęć. Sala ma być udostępniona na początku roku szkolnego 2009.

Władze luksemburskie zapowiadają, że pomieszczenia stałej placówki Luksemburg II⁸, w której prace oficjalnie rozpoczęły się pod koniec marca 2009 r., zostaną udostępnione w 2011 r. Jakiegokolwiek opóźnienia w udostępnieniu pomieszczeń spowodowałyby zwiększenie obecnych trudności wynikających z przepełnienia. Zaostrzeniu musiałyby wtedy ulec zasady zapisów do obu szkół europejskich w nadchodzących latach, znów w stosunku do dzieci, których rodzice nie są pracownikami instytucji wspólnotowych.

Stowarzyszenia rodziców w dalszym ciągu postulują, aby przy podziale uczniów między szkoły Luksemburg I i Luksemburg II kierowano się grupą wiekową, a nie sekcją językową. Decyzja przyjęta przez zarząd w październiku 2003 r. pozostaje w mocy, a prace zostały rozpoczęte. W kwietniu 2009 r. władze luksemburskie poinformowały wyraźnie zarząd, że przeciwnie są wszelkim zmianom przyjętego schematu.

2.4. Inne szkoły europejskie

Alicante

Szkoła europejska w Alicante została stworzona z myślą o dzieciach pracowników Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (UHRW)⁹. W porównaniu z 2007 r. odsetek dzieci pracowników instytucji wspólnotowych zwiększył się o 2% – stanowiły one prawie 42% ogółu uczniów. Zwiększyła się przede wszystkim liczba takich dzieci uczęszczających do sekcji przedszkolnej i szkoły podstawowej.

Bergen

Liczba uczniów szkoły europejskiej w Bergen utrzymuje się na tym samym poziomie od dwóch lat. W odniesieniu do infrastruktury, na posiedzeniach Rady Administracyjnej Komisja wyraziła ubolewanie, że renowacja i zabezpieczenie pracowni naukowych – prace niezbędne od wielu lat – nie zostały jeszcze przeprowadzone przez kraj przyjmujący.

Culham

Liczba uczniów szkoły w Culham, która obchodziła w 2008 r. 30-lecie swojego istnienia, utrzymuje się na stałym poziomie.

⁸

W Bertrange/Mamer.

⁹

W 2008 r. do szkoły tej uczęszczało prawie 80% dzieci pracowników UHRW w wieku szkolnym.

W następstwie decyzji zarządu z kwietnia 2007 r. o stopniowym zamknięciu szkoły europejskiej w Culham jako szkoły typu I (proces zamykania miałby rozpocząć się w 2010 r. i potrwać 7 lat), Rada Administracyjna szkoły przedstawiła w czerwcu 2008 r. scenariusz stopniowego zamykania, w którym uwzględniono zarówno jakość nauczania, jak i interesy pracowników zatrudnionych w szkole europejskiej.

W październiku 2008 r. zarząd zlecił sekretarzowi generalnemu szkół europejskich przeanalizowanie scenariusza zaproponowanego przez Radę Administracyjną pod względem skutków dla pracowników, jak i skutków finansowych. W styczniu 2009 r. wyniki analizy zostały przedstawione zarządowi, który je zatwierdził.

Równocześnie władze brytyjskie pracują nad projektem włączenia szkoły w Culham do krajowego programu „akademii” – placówek otrzymujących wsparcie państwowe.

Frankfurt

W lipcu 2008 r. Włochy poinformowały sekretarza generalnego szkół europejskich, że zaprzestają wnoszenia specyficznego wkładu należnego na mocy umowy trójstronnej, jaka została podpisana w 2002 r. z EBC i szkołami europejskimi w celu umożliwienia stworzenia sekcji włoskiej. Włochy zmieniły następnie swoje stanowisko i na początku 2009 r. wystąpiły o „uregulowanie statusu” sekcji włoskiej, jako że dzieci pracowników EBC stanowią mniej niż 27% uczniów. Komisja wystąpiła z wnioskiem o przeprowadzenie dogłębnej analizy przed rozpoczęciem jakichkolwiek rozmów dotyczących umowy trójstronnej.

Karlsruhe

W 2008 r. liczba uczniów w szkole europejskiej w Karlsruhe nieznacznie wzrosła, głównie z racji obecności w regionie firm międzynarodowych. Uczniowie kategorii 2¹⁰ stanowią 29% uczniów, natomiast dzieci pracowników instytucji europejskich stanowią wciąż jedynie około 16% całkowitej liczby uczniów. Ponadto szkoła nadal korzysta ze stałego i przydatnego wsparcia finansowego od władz miasta Karlsruhe oraz władz kraju związkowego Badenia-Wirtembergia. Nowa stołówka została otwarta w marcu 2009 r.

Mol

W styczniu 2008 r. zarząd zaaprobował stworzenie w szkole w Mol angielskiej sekcji językowej od września 2008 r. Sekcja ta liczy obecnie 214 uczniów¹¹. Popularność tej nowej sekcji językowej spowodowała spadek liczby uczniów w innych sekcjach, w których angielski był językiem roboczym¹². Jeśli tendencja ta utrzyma się, zasadność istnienia sekcji języka niemieckiego i francuskiego stanie się wątpliwa. Stworzenie dodatkowej sekcji językowej nie miało wpływu na liczbę dzieci pracowników instytucji europejskich uczęszczających do szkoły w Mol – liczba ta pozostała bez zmian¹³.

¹⁰ Dzieci pracowników przedsiębiorstw będących stronami umowy.

¹¹ Tj. 29,8% ogólnej liczby uczniów szkoły.

¹² Spadek o 23% w sekcji języka niemieckiego i o 47% w sekcji języka francuskiego.

¹³ Spośród 718 uczniów, 148 to dzieci pracowników instytucji, co stanowi 20,3% ogółu uczniów.

Monachium

Liczba uczniów uczęszczających do szkoły europejskiej w Monachium stale rośnie i kwestia infrastruktury staje się szczególnie paląca również ze względu na fakt, że udostępnienie dodatkowych pomieszczeń tymczasowych spowodowało ograniczenie na pewien czas dostępnej powierzchni i zablokowanie niektórych przejść. Nowe docelowe pomieszczenia na terenie obecnie zajmowanym zostaną oddane do użytku z sześciomiesięcznym opóźnieniem¹⁴, jednak władze niemieckie podjęły skuteczne działania w odpowiedzi na oczekiwania szkoły europejskiej i zaproponowały dodatkowy teren w Perlach, w pobliżu obecnej szkoły europejskiej, na którym zlokalizowane zostaną pomieszczenia spełniające dodatkowe potrzeby w zakresie przyjmowania uczniów.

Varese

W szkole w Varese nadal przyczyną największych trudności jest nieodpowiednia infrastruktura. Władze włoskie nie przychyliły się do ponawianych od 2006 r. odnośnych wniosków sekretarza generalnego szkół europejskich i wiceprzewodniczącego Siima Kallasa oraz petycji podpisanej przez ponad 1200 rodziców. Wręcz przeciwnie, dokonały zmniejszenia wysokości wkładu, jaki zwyczajowo wnosili na rzecz kosztów utrzymania budynków szkolnych. Sytuacja finansowa stołówek, którą zarządza obecnie spółdzielnia rodziców, jest prawidłowa.

2.5. Zobowiązania państw-gospodarzy

2.5.1. Udostępnianie niezbędnej infrastruktury

2.5.1.1. Belgia

W 2008 r. władze belgijskie kilkakrotnie oświadczały, że oddanie do użytku docelowych pomieszczeń czwartej szkoły europejskiej w Brukseli nastąpi w 2012 r. Poinformowały one również sekretarza generalnego szkół europejskich, że w lipcu 2008 r. Rada Ministrów Królestwa Belgii przyjęła budżet, niezbędny do realizacji prac i przeprowadzenia prac przygotowawczych w 2009 r., zwłaszcza w zakresie usuwania azbestu. Pomieszczenia przejściowe potrzebne są jednakże od początku roku szkolnego 2010 r.; w przypadku ich braku niektóre wnioski o przyjęcie dzieci pracowników wspólnotowych nie będą mogły być zrealizowane.

2.5.1.2. Włochy

Pomieszczenia szkoły europejskiej w Varese są nieodpowiednie i nieprzystosowane do potrzeb. Pomimo wielu oficjalnych kontaktów sekretarza generalnego szkół europejskich i wiceprzewodniczącego Siima Kallasa w 2008 r. oraz obietnic urzędników włoskich, rząd włoski nie udostępnił niezbędnych środków.

2.5.1.3. Niemcy (Frankfurt)

Szkoła europejska we Frankfurcie, w której liczba uczniów stale wzrastała, wciąż odczuwa problem braku miejsca. Niemożliwym wydaje się znalezienie dla szkoły

¹⁴ Oddanie do użytku w styczniu 2010 r.

europejskiej terenu położonego blisko miejsca, w którym zlokalizowany będzie w przyszłości Centralny Bank Europejski (CBE), trwają jednak negocjacje na temat przekształcenia obecnie zajmowanych budynków w celu dostosowania ich do potrzeb w zakresie przyjmowania uczniów. Wydaje się, że na początku 2009 r. osiągnięto pewien postęp w rozmowach z władzami miasta, przebiegających z trudnościami w 2008 r. Ta kwestia powinna pozostać priorytetowym celem w 2009 r.

2.5.2. Oddelegowanie nauczycieli

W 2008 r. jeszcze bardziej odczuwalny był problem braku nauczycieli oddelegowanych przez niektóre państwa członkowskie. W roku szkolnym 2008/2009 zabrakło 59 nauczycieli oddelegowanych¹⁵, co spowodowało dodatkowe koszty dla budżetu Wspólnoty. Rekrutacja nauczycieli na stanowiska, które nie mogły zostać obsadzone ze względu na brak nauczycieli oddelegowanych, przebiega bowiem na szczeblu lokalnym, na skutek czego koszt zatrudnienia tych osób zostaje przeniesiony z budżetów krajowych na budżet UE, czyli budżet, który powstaje ze składek wszystkich państw członkowskich, w tym tych, które wypełniły swoje zobowiązania w tym zakresie.

2.5.3. Postępowanie w sprawie naruszenia

Od października 2006 r. władze belgijskie odmawiają uznania ciążącego na ich kraju zobowiązania do ponoszenia kosztów umeblowania i wyposażenia szkół europejskich zlokalizowanych na jej terytorium, a w szczególności uregulowania niezapłaconych rachunków za umeblowanie i materiały dydaktyczne, które zostały im przedstawione przez szkoły europejskie w Brukseli. Komisja stwierdziła, że taka postawa jest sprzeczna z podstawowymi zasadami określonymi w Traktacie WE i wszczęła postępowanie w sprawie naruszenia, w wyniku którego w czerwcu 2009 r. do Trybunału Sprawiedliwości skierowana została skarga. Jest to dowodem stanowczości Komisji w sytuacjach nieprzestrzegania przez państwa członkowskie ciążących na nich zobowiązań.

3. BUDŻET I FINANSE 2008

W 2008 r. środki przyznane pierwotnie szkołom europejskim przez władzę budżetową UE wynosiły 144 mln EUR, z ogólnego budżetu 257,9 mln EUR.

Na podstawie stwierdzonych dochodów udział różnego rodzaju środków w łącznym budżecie szkół (bez nadwyżki) przedstawiał się ostatnio następująco:

- budżet UE: 56,4 % ;
- państwa członkowskie: 22,1 % ;
- Europejski Urząd Patentowy¹⁶: 6,3 %

¹⁵ W roku szkolnym 2007/2008 liczba ta wynosiła 39.

¹⁶ Wkład Europejskiego Urzędu Patentowego dotyczy szkoły europejskiej w Monachium.

- wkład z tytułu umów o finansowaniu ze strony przedsiębiorstw, które podpisały ze szkołami europejskimi umowy dotyczące uczniów kategorii II: 5,7 %
- opłaty za szkołę (czesne) dla uczniów kategorii III (nie posiadających powiązań z instytucjami europejskimi): 7,3 %
- inne źródła: 2,2 %.

W 2008 r., w odniesieniu do wszystkich szkół europejskich, średni roczny koszt na jednego ucznia wynosił około 11 700 EUR. W ciągu ostatnich dwóch lat o 24% wzrosły środki w budżecie przyznane na dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych¹⁷.

4. ZARZĄDZANIE I REFORMA

W trakcie posiedzenia w Helsinkach w kwietniu 2008 r. zarząd podjął decyzję o połączeniu różnych grup roboczych powołanych w 2007 r. w celu wypracowania ogólnego podejścia do kwestii reformy, opierającego się na następujących założeniach:

- 1) zracjonalizowanie ogólnego zarządzania istniejącym systemem, tak aby decyzje podejmowane były na odpowiednim szczeblu;
- 2) zapewnienie sprawiedliwego podziału kosztów związanych z funkcjonowaniem systemu między wszystkie państwa członkowskie;
- 3) otworzenie systemu w celu udostępniania programu europejskiego i europejskiej matury w szkołach należących do krajowych systemów edukacji, tam, gdzie istnieją agencje/organy UE (tzw. szkoły typu II) lub gdzie indziej, jeśli zainteresowane państwo członkowskie wystąpi z taką inicjatywą (tzw. szkoły typu III).

Po czterech latach trudnych negocjacji w kwietniu 2009 r. zarząd przyjął ogólne porozumienie, które nie wymaga wprowadzania zmian w obecnej konwencji i które obejmuje następujące elementy:

4.1. Autonomia szkół europejskich i zarządzanie na szczeblu lokalnym

W ramach reformy osiągnięto konsensus polityczny w sprawie zwiększonej autonomii szkół europejskich: więcej decyzji podejmowanych będzie przez rady administracyjne szkół europejskich, a rola rodziców w procesie decyzyjnym ulegnie zwiększeniu, dysponować oni będą jednym prawem głosu na sześć. Autonomia ta będzie jednak kontrolowana. Wpisywać się ona będzie w ogólne ramy określone przez zarząd i przedstawione w rocznym planie działania dla poszczególnych szkół, w którym określone są cele w zakresie nauczania i zarządzania, jakie należy osiągnąć, oraz zobowiązania w zakresie rozliczania się (*accountability*).

¹⁷ Dzieci o specjalnych potrzebach to dzieci mające problemy z uczeniem się ze względu na niepełnosprawność fizyczną, upośledzenie umysłowe lub zaburzenia behawioralne.

4.2. Zarządzanie systemem

Zgodnie z życzeniem Komisji reforma przewiduje przywrócenie równowagi i uproszczenie procesu decyzyjnego, a równocześnie wyjaśnienie zakresu obowiązków poszczególnych organów¹⁸. Dzięki wdrożeniu tych elementów zarząd będzie mógł skoncentrować się wyłącznie na decyzjach politycznych, pozostałe decyzje będą bowiem podejmowane na odpowiednich niższych szczeblach. Zwiększy się rola sekretarza generalnego szkół europejskich w zakresie koordynacji, otrzyma on także wyraźne wsparcie ze strony prezydencji i Komisji¹⁹.

4.3. Zobowiązania w zakresie sprawozdawczości

Określenie zakresu obowiązków każdego podmiotu oraz zobowiązanie do przedstawiania sprawozdań („sprawozdawczość”) pozwoli na zapewnienie spójności w obrębie całego systemu.

4.4. Podział kosztów między państwa członkowskie

Podział kosztów między państwa członkowskie poprzez oddelegowywanie nauczycieli był delikatną kwestią polityczną na marginesie prowadzonej reformy. Dyskusje, jakie toczyły się na spotkaniach grupy roboczej ds. reform w 2008 r., były trudne, a państwa członkowskie przejawiały w tych kwestiach mało entuzjazmu.

Na spotkaniu zarządu w kwietniu 2009 r. ustalono sprawiedliwy wskaźnik w tej dziedzinie, określający stosunek liczby pracowników oddelegowanych przez dane państwo członkowskie do liczby uczniów pochodzących z tego państwa członkowskiego i uczących się w systemie. W przypadku oddelegowania niewystarczającej liczby nauczycieli nie będzie można występować o bezpośrednią rekompensatę finansową; wszystkie państwa członkowskie formalnie przeciwstawiły się takiej możliwości. Niemniej jednak, aby umożliwić wszystkim państwom członkowskim udział w oddelegowywaniu, zarząd zatwierdził podejście strukturalne zakładające, że nauczanie może być prowadzone w jednym z języków roboczych systemu²⁰ przez nauczycieli, którzy nie są rodzimymi użytkownikami tego języka, przy czym umiejętności językowe są dokładnie badane przed rekrutacją.

Jeśli oddelegowana zostanie niewystarczająca liczba nauczycieli, koszty rekrutacji osób odpowiedzialnych za prowadzenie zajęć będą nadal pokrywane ze środków wspólnotowych. Fakt wykorzystania środków wspólnotowych będzie wyraźnie wskazany i monitorowany w ujęciu rocznym. Komisja ma nadzieję, że naświetlenie tego przesunięcia obciążeń zachęci państwa członkowskie do wypełniania ciążących na nich zobowiązań.

¹⁸ Uprawnienia decyzyjne komisji budżetowej w kwestiach budżetowych i finansowych ulegną zwiększeniu; mieszana komisja pedagogiczna, teraz jedna, zyska uprawnienia decyzyjne co do większości kwestii pedagogicznych. Rodzice, komitet pracowniczy i Komisja dysponować będą każde jednym głosem.

¹⁹ W obrębie trojki.

²⁰ Język angielski, francuski i niemiecki

4.5. Otwarcie systemu i reforma matur

4.5.1. Akredytowanie i finansowanie szkół akredytowanych

Zarząd zaaprobował otwarcie systemu szkół europejskich i możliwość tworzenia szkół akredytowanych przez zarząd. Takie szkoły, typu II i III, to akredytowane szkoły krajowe, w których nauczanie odbywa się według europejskiego programu nauczania i które oferują maturę europejską, organizowaną według surowych kryteriów pedagogicznych. Placówki te są odrębne od 14 istniejących szkół europejskich, określanych jako szkoły typu I. Szkoły typu II usytuowane są w pobliżu instytucji i agencji unijnych i przyjmować mają dzieci ich pracowników, jednak takie wymogi zasadniczo nie obowiązują w odniesieniu do szkół typu III.

Zarząd zatwierdził również włączenie do konwencji o akredytacji nowego artykułu dotyczącego wkładu Unii Europejskiej w finansowanie szkół typu II, którego wysokość odpowiada liczbie dzieci pracowników instytucji i agencji uczęszczających do danej szkoły. Wkład ten będzie opierał się na prostych, sprawiedliwych i uprzednio określonych kryteriach i uwzględniać będzie różnice w krajowych kosztach referencyjnych między państwami członkowskimi.

Dzięki działaniom niektórych państw członkowskich, które wyprzedziły ten proces otwarcia, akredytację otrzymało już lub ma ją niebawem otrzymać 6 szkół²¹.

4.5.2. Matura europejska

Jednym z warunków niezbędnych do otwarcia systemu jest reforma matury europejskiej, mająca zagwarantować jej jakość, spowodować, by była ona uznawana w UE i podnieść jej – już szeroko uznawaną – wartość w zakresie wstępu na studia wyższe.

Na spotkaniu w Helsinkach w kwietniu 2008 r. zarząd zatwierdził zmiany, włączając akredytowane szkoły do podpisanego w 1984 r. porozumienia w sprawie matury europejskiej. Szkoła w Parmie objęta jest umową przejściową, która znajdzie po raz pierwszy zastosowanie przy okazji egzaminu maturalnego w czerwcu 2009 r.

Uniwersytet w Cambridge przeprowadził na wniosek zarządu ocenę zewnętrzną systemu matur europejskich, której wyniki zostały przedstawione w sprawozdaniu końcowym w kwietniu 2009 r. Zarząd powołał grupę roboczą odpowiedzialną za przygotowanie reformy systemu matur, która rozpoczęła prace w 2009 r.

²¹ Szkoła w Dunshaughlin (IR), zlokalizowana w pobliżu Biura ds. Żywności i Weterynarii w Grange; szkoła w Heraklionie (GR), zlokalizowana w pobliżu Europejskiej Agencji ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji; szkoła w Parmie (IT), zlokalizowana w pobliżu Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności; szkoła w Helsinkach (FI), zlokalizowana w pobliżu Europejskiej Agencji Chemikaliów; szkoła w Strasburgu (FR), zlokalizowana w pobliżu Parlamentu Europejskiego; szkoła w Manosque (FR), zlokalizowana w pobliżu ośrodka badawczego ITER w Cadarache. W przygotowaniu jest projekt szkoły akredytowanej typu III w Hadze (NL), niezależnie od istnienia instytucji/agencji europejskiej.

5. KOMUNIKACJA, DIALOG I PRZEKAZYWANIE INFORMACJI

W 2008 r. Komisja nadal podkreślała znaczenie informowania i komunikacji z różnymi partnerami, zainteresowanymi przyszłością szkół europejskich. Służby Komisji regularnie spotykały się ze stowarzyszeniami rodziców oraz lokalnym komitetem pracowniczym z Brukseli, aby zapewnić otwarty i bezpośredni dialog.

Informowanie pracowników odbywa się między innymi za pośrednictwem intranetu. Kilka artykułów zostało opublikowanych w tygodniku wewnętrznym, „Commission en Direct”, a ich celem było zwłaszcza informowanie pracowników o postępach reformy systemu szkół europejskich.

Wiceprzewodniczący Siim Kallas wielokrotnie interweniował u właściwych organów krajowych w celu przyspieszenia rozwiązywania problemów związanych ze szkołami europejskimi. Regularnie spotykał się z pracownikami Komisji, aby wysłuchać ich obaw dotyczących szkół europejskich.

Przewodniczący José Manuel Barroso poruszał kwestię szkół europejskich w rozmowach z różnymi szefami państw oraz z przedstawicielami personelu, odnosząc się zwłaszcza do problemu przepełnienia szkół europejskich w Brukseli.

W 2008 r. Parlament Europejski wykazał rosnące zainteresowanie kwestią szkół europejskich – wiceprzewodniczący Kallas miał okazję odpowiedzieć na pytania dotyczące reformy, matur europejskich, finansowania szkół, lekcji religii, włączenia systemu szkół europejskich w prace sieci Eurydyce, jak również integrację dzieci o specjalnych potrzebach²².

6. DZIAŁANIA DOTYCZĄCE UCZNIÓW O SPECJALNYCH POTRZEBACH

Szkoły europejskie kontynuowały starania na rzecz lepszej integracji dzieci o specjalnych potrzebach, aby umożliwić im skuteczniejszą integrację w szkole europejskiej, w stosownych przypadkach wprowadzając dostosowany program nauczania.

Komisja w pełni popiera takie działania na rzecz integracji, udostępniając niezbędne środki, w tym finansowe. W okresie między 2004 r. a 2008 r. budżet na takie działania oraz liczba maturzystów spośród dzieci o specjalnych potrzebach wzrosły o ponad 50%²³. We wrześniu 2008 r. 49 uczniów o specjalnych potrzebach zarejestrowanych było jako kandydaci do europejskiego egzaminu maturalnego w czerwcu 2009 r.

Intergrupa Parlamentu Europejskiego ds. osób niepełnosprawnych przegłosowała rezerwę budżetową w wysokości 200 000 EUR na szkoły europejskie, na cele wsparcia nauczania uczniów o specjalnych potrzebach. Dzięki tym środkom zarząd

²² Dzieci o specjalnych potrzebach to dzieci mające problemy z uczeniem się ze względu na niepełnosprawność fizyczną, upośledzenie umysłowe lub zaburzenia behawioralne.

²³ Liczba uczniów zaliczanych do kategorii dzieci o specjalnych potrzebach wzrosła z 274 w roku szkolnym 2004/2005 do 411 w roku szkolnym 2007/2008.

mógł rozpocząć zewnętrzną ocenę realizowanego obecnie programu dla dzieci o specjalnych potrzebach, która pozwoli ocenić możliwości poprawy.

7. PRACE PREZYDENCJI SZKÓŁ EUROPEJSKICH W 2008 R.: FINLANDIA I SZWECJA

Prezydencja fińska w roku szkolnym 2007/2008 zbiegła się w czasie z ważnym etapem procesu reformy szkół europejskich, w czasie którego opracowywano zasady umożliwiające jej konkretyzację.

W sierpniu 2008 r. prezydencja fińska została zastąpiona prezydencją szwedzką. Ważnym wydarzeniem w czasie prezydencji szwedzkiej było zakończenie procesu reformy systemu, który rozpoczął się w 2005 r.

8. PRZYSZŁOŚĆ SYSTEMU

Ogólnie rzecz biorąc, proces reform był długi i żmudny ze względu na fakt, że przeprowadzanie reformy systemu przez sam system jest zawsze ciężkim zadaniem. Jednakże dzięki determinacji Komisji, kolejnych prezydencji i sekretarza generalnego udało się przezwyciężyć napotymane trudności i zrealizować podstawowe założenia tej reformy.

Reforma systemu była przedmiotem globalnego porozumienia na spotkaniu zarządu w kwietniu 2009, zgodnie z życzeniem Parlamentu Europejskiego i Komisji. Porozumienie to zostało przedstawione ministrom edukacji dnia 12 maja 2009 r. na posiedzeniu Rady Europejskiej.

Samo wdrożenie reformy będzie zadaniem Słowenii, która sprawować będzie prezydencję szkół europejskich w roku szkolnym 2009/2010 – proces ten powinien zostać zakończony we wrześniu 2009 r. w odniesieniu do kwestii niewymagających zmian regulacyjnych, a w odniesieniu do kwestii takich zmian wymagających – we wrześniu 2010 r.